

I NEGYVÉLIS KANALE

1929 m. balandžio 28 d. – gegužės 10 d.

1

Kada jie grįš? Jis įsiklausė. Tamsoje kiekvienas, net menkiausias, garsas prilygo pragariškam triukšmui, kiekvienas šnabždesys – riksmui, netgi pati tyla nepakenčiamai spengė ausyse. Nesibaigiantis riaumojimas ir triukšmas. Kad iš skausmo neprarastų sąmonės, teko susiimti iš paskutiniųjų. Nekreipti dėmesio į lašėjimą, kad ir koks garsus jis būtų. Lašai krito ant kieto drėgno pagrindo. Jis žinojo, kad tai jo paties kraujas kapsi ant betono.

Jis neturėjo supratimo, kur jie jį atgabeno. Kažkur, kur niekas jo neišgirs. Jo riksmi jį nejaudino, jie buvo tam pasiruošę. Rūsysis, spėjo jis. Arba sandėlis. Bet koku atveju, patalpa be langų. Čionai neprasiskverbiam joks šviesos spindulėlis, nebent silpnas mirgėjimas. Paskutinis lašelis šviesos, kiek jos dar buvo likę nuo tada, kai jis paskendęs mintyse stovėjo ant tilto ir žvelgė į nuvažiuojančio traukinio šviesas. Kai galvojo apie planą, galvojo apie ją. Paskui – smūgis ir kritimas į tamsą. Į tamsą, kuri jo nebevaliko.

Jis drebėjo. Tik dėl virvių po alkūnėmis išsilaukė stačias. Kojos neklausė, jų tiesiog nebebuvo, lygiai kaip ir plaštakų, liko tik nesibaigiantis skausmas. Kiek turėjo jėgų, pamėgino pasiremti ant rankų, kad tik nepaliestų žemės. Virvė skaudžiai įsirėžė į odą, išpylė prakaitas.

Vaizdai vis sugrįždavo, jam niekaip nepavyko jų atsikratyti. Sunkus plaktukas. Jo ranka, tvirtai pririšta prie plieninės sijos. SkyLANčių kaulų traškesys. Jo kaulų. Nepakeliamas skausmas. Riksmi, susilieiantys į vieną begalinį riksmą. Alpuls. Paskui tamsi naktis ir pabudimas: skausmas, pulsuojantis galūnėse. Tačiau galvon jie neprasisakverbė, jam pavyko jų neišleisti.

Jie bandė papirkti jį narkotikais, esą šie sumažins skausmą. Jie norėjo, kad jis taptų sukalbamesnis, ir jam teko kovoti su savo silpnumu. Pažįstama kalba jį beveik suminkštino, tačiau balsai skambėjo griežčiau nei jo prisiminimuose. Kiečiau. Šalčiau. Pikčiau.

Ir Svetlana kalbėjo lyg ir taip pat kaip anksčiau, bet kaip neiprastai skambėjo jos balsas! Tai buvo prisipažinimas, kad myli, jis atskleidė paslaptis, kėlė pasitikėjimą, žadėjo. Dėl to net šviesus miestas vėl atrodė gyvas. Miestas, kurį jis paliko. Kurio niekada nepamirš, net būdamas svetimoj šaly. Tai visada bus jo miestas, miestas, kuris nusipelnė geresnės ateities. Jo šalis, kuri nusipelnė geresnės ateities.

Argi ji netroško to paties? Išvaryti nusikaltėlius, kurie ten užgrobė valdžią. Jis prisiminė naktį, bemiegę naktį jos lovoje, šiltą vasaros naktį, kuri dabar jam rodėsi paskendusį praeities amžinybėje. Svetlana. Jie mylėjo vienas kitą. Jie dalijosi slapčiausiais dalykais ir pavertė juos viena didele paslaptimi, kad tai bent truputį priartintų viltį.

O juk viskas ėjosi taip gerai. Matyt, kažkas juos išdavė. Jie pagrobė jį. O Svetlana? O, kad jis žinotų, kas jai nutiko. Priešai buvo visur.

Jie atgabeno jį į šitą tamsią vietą. Jų klausimus jis žinojo iš anksto, šiems dar nė nenuskambėjus. Jis atsakinėjo, bet nieko nepasakė. O jie to nė nepastebėjo. Jie – kvailiai. Godumas daro

juos aklius. Traukinys jau buvo kelyje, ir jie neturėjo šito sužinoti. Jokiu būdu, juk planas artėjo prie pabaigos. Prieš tai, kai jie jam trenkė, jis pažvelgė jiems į akis ir jose pamatė godumą ir kvailumą.

Pirmas smūgis buvo pats baisiausias. Tai, kas sekė po to, tarsi išmėtė skausmą po kūną.

Žinojimas, kad mirs, suteikė jam jėgų. Tik dėl to jis nepalūžo supratęs, kad jau niekada negalės vaikščioti, nebegalės rašyti, nebegalės jos paliesti. Iš jos liko tik prisiminimas, ir teks su tuo susitaikyti. Tačiau net ir prisiminimo jis niekada neišduos.

Švarkas. Jam reikia pasiekti švarką, nors tai sunkiai įmanoma. Švarke yra kapsulė. Tokias nešiodavosi visi, vos tik sužinodavo paslaptį, kuri negali patekti priešui į rankas. Jis sureagavo pavėluotai, nepamatė spąstų, antraip jau seniausiai būtų perkandęs kapsulę. Tačiau ji vis dar guli įsiūta po pamušalu. Jo švarke tenai, ant kėdės, kurios kontūrus jis vis dar įžiūri tamsoje.

Jie paliko jį neprirakintą. Po to, kai sutraiškė jam kojas ir rankas, paprasčiausiai pakabino ant virvių, kad būtų patogiau apdoroti, kai skausmas pabudins jį iš alpulio. Jie netgi nepastatė sargybinio, buvo visiškai tikri, kad niekas neišgirs jo riksmų. Jis žinojo: tai paskutinis jo šansas. Narkotikai tuoj baigs veikę, ir skausmas taps nepakeliamas, galbūt vėl panardins jį į alpulį, jei virvės laikys silpniau. Tik ar ilgam? Mintis apie artėjantį skausmą išbudino prisiminimus apie jau iškentėtas kančias, ir kakta išrasojo nuo prakaito.

Pasirinkimo nebuvo.

Dabar!

Jis sukando dantis ir užsimerkė. Abi rankos išsitiesė, alkūnės išsilaisvino, o kartu ir visas kūnas. Mėsgaliai, kurie kadaise

buvo jo kojos, pirmieji palietė žemę. Jis ėmė rėkti dar prieš tai, kai kūnas sudribo ant betono ir nuo smūgio į rankas plūstelėjo skausmas. Tik neprarask sąmonės! Rėk, klyk, bet išlik paviršiuje, neleisk sau nugrimzti! Jis susirietė ant grindų, o kai skausmo banga truputį atslūgo, įtraukė oro pro burną. Jam pavyko! Paskui nušliaužė remdamasis keliais ir alkūnėmis, palikdamas kruviną dryžę.

Štai jis jau prie kėdės, dantimis nutempė švarką, užropojo ant jo, prispaudė alkūnėmis ir įsikando pamušalą. Iš skausmo kaip pasiutęs ėmė tampyti audinį. Galiausiai pamušalas pasidavė ir įplyšo.

Staiga jį supurtė rauda. Užplūdę prisiminimai sugriebė taip, kaip plėšrios katės čiumpa savo auką ir ima purtyti. Prisiminimai apie ją. Jis niekada jos nebepamatys. Tai žinojo nuo to momento, kai aniems pavyko įvilioti jį į spąstus, tačiau dabar tai tapo klaikiai aišku. Jis ją taip myli! Taip myli!

Kiek nusiraminęs, jis ėmė ieškoti kapsulės liežuviu tarp šiukšlių ir siūlų ir galiausiai užčiuopė lygų ir vėsų jos paviršių. Dantimis atsargiai ištraukė ją iš po pamušalo. Padaryta! Ji – burnoje! Kapsulė, turinti viską užbaigti! Triumfuojanti šypseną nušvietė skausmo iškamuo tą veidą.

Jie nieko nesužinos. Ims kaltinti vienas kitą. Jie – kvailiai.

Išgirdo, kaip viršuje trinkteli durys. Tamsoje tai nuskambėjo kaip griaustinis. Žingsniai ant betono. Jie sugrįžo. Ar girdėjo jį rėkiant? Jis dantyse laikė kapsulę, pasiruošęs ją perkąsti. Viskas padaryta. Jis bet kuriuo momentu gali viską užbaigti. Truputį palaukė. Tegų jie įeina. Jis norėjo mėgautis triumfu iki pat paskutinės sekundės.

Jie turi tai pamatyti! Tegų bejėgiškai stovi šalia ir žiūri, kaip jis išsprūsta jiems iš nagų.

Kai pro praviras duris ryški šviesa įsiveržė į tamsą, jis užsi-
merkė. Ir sukando dantis. Lengvai trakštelėjęs, stiklas burnoje
skilo pusiau.

2

Vyriškis priminė Vilhelmą II: įspūdingi ūsai, skvarbus
žvilgsnis. Kaip portrete, kuris kaizerio laikais kabojo kiek-
vieno tikro vokiečio namuose, o kai kur ir tebekabo, nors jau
daugiau kaip dešimt metų praėjo nuo tada, kai kaizeris paliko
sostą ir iškeliavo į Olandiją auginti tulpių. Tokie pat ūsai, tokie
pat žiburiukai akyse. Bet tuo panašumai ir baigėsi. Šito kaize-
rio galvos nepuošė prūsiškas šalmas, jis kartu su uniforma ir
kardu kabojo ant lovos rėmo. Nuotraukose vyriškis apskritai
buvo be rūbų, užtat puikavosi šauniai užrietais ūsais ir įspū-
dinga erekcija. Priešais jį klūpojo irgi nuoga įstabiai apvalaina
moteriškė ir, panašu, ketino atiduoti deramą pagarbą impera-
toriškajam skeptrui.

Ratas abejingu veidu vartė nuotraukas, kurios šiaip jau
buvo skirtos jausmams sužadinti. Kitose nuotraukose kaizerio
antrininkas ir jo partnerė buvo pavaizduoti atliekantys veiks-
mus; kad ir kaip persipindavo jų kūnai, kaizerio ūsai visuomet
būdavo pirmame plane.

– Bjaurastis!

Ratas grįžtelėjo balso pusėn. Už nugaros stovėjo policinin-
kas ir žvelgė jam per petį.

– Tikrai bjauru, – pridūrė uniformuotasis. – Anksčiau už
tokį kaizerio įžeidimą būtų gavęs cypės.

– Na, mūsiškis kaizeris neatrodo įsižeidęs, – numykė Ratas. Jis užvertė aplanką su nuotraukomis ir numetė jį ant iškli-busio stalo, kurį jie buvo jam skyrę. Vyriškis mėlyna uniforma piktai dėbtelejo iš po kepurės snapelio, nususuko ir nuėjo prie savo kolegų. Aštuoni mėlynšvarkiai stovėjo kambaryje, šneku-čiovosi pusbalsiu ir šildėsi rankas, apglėbę puodelius su karšta kava.

Ratas pažvelgė į juos. Jis žinojo, kad 220-ojo skyriaus po-licininkai turi į valias savų rūpesčių, tad kolegoms iš Alekso* neverta tikėtis jų draugiškumo ir pagalbos. Per tris pastarąsias dienas padėtis tapo labai rimta. Trečiadienis buvo gegužės pirmoji. Berlyno policijos vadovas Čėrgybelis uždraudė visas masines Gegužės pirmosios demonstracijas mieste, tačiau komunistai nepaisydami draudimo vis tiek ketino žygiuo-ti. Sklandė gandai apie planuojamą pučą: bolševikai norėjo pažaisti revoliuciją – sukurti sovietinę Vokietiją, tegu ir su-sivėlinę dešimčia metų. Dėl to 220-ojo skyriaus policininkai buvo nervingesni nei beveik visur kitur Berlyne. Juk Noikel-nas – darbininkų kvartalas. Už jį dar raudonesnis – nebent Vedingas**.

Policininkai šnabždėjosi. Vienas mėlynšvarkis vogčiomis vis žvilgčiojo į komisarą Ratą. Šis iškratė iš pakelio „Overstolz“ *** cigaretę ir prisidegė. Tai, kad jis čia pageidaujamas tiek pat, kiek Gelbėjimo armija naktiniame klube, aiškinti nereikėjo – tai buvo akivaizdu. Dorovės policija, tai yra E skyrius, turėjo ne patį geriausią vardą policininkų bendruomenėje. Vos prieš dvejus metus pagrindinė E skyriaus užduotis buvo prostitu-

* Aleksandro aikštė, arba Aleksas, – aikštė Berlyno centre.

** Noikelnas, Vedingas – Berlyno rajonai.

*** Cigarečių markė.

cijos kontrolė mieste, kitaip tariant, savotiškas suvalstybintas sąvadavimas, nes tik policijoje registruotos prostitutės turėjo teisę savo amatu verstis legaliai. Daugelis pareigūnų begėdiškai naudojosi šia priklausomybe – tol, kol naujasis kovos su venerinėmis ligomis įstatymas šią užduotį perėmė iš Dorovės policijos ir perdavė sveikatos apsaugos institucijoms. Nuo tada E skyriaus rūpesčiu tapo nelegalūs naktiniai klubai, suteneriai ir pornografija, tačiau reputacija dėl to ne itin pagerėjo; vis dar atrodė, kad tas purvas, po kurį darbo reikalais braidė pareigūnai, tebėra prie jų prilipęs.

Ratas išpūtė dūmą virš rašomojo stalo. Nuo juodų uniforminių kepurų ant kabyklos lašėjo lietaus vanduo ir tiško ant linoleumo, žalio linoleumo, tokio pat, koks buvo paklotas ant grindų ir Alekso kriminalinės policijos skyriaus kabinečiuose. Pilka Rato skrybėlė tarp tos juodumos ir žvilgančių žvaigždučių atrodė kaip svetimkūnis, lygiai kaip ir jo paltas – tarp mėlynų uniforminių apsiaustų. Civilis tarp uniformuotųjų.

Kava aplankstytame emaliuotame puodelyje, kurį jie jam padavė, buvo šlykštus juodas viralas. Vadinasi, ir 220-ajame skyriuje policija nemoka jos virti. O ir kodėl Noikelne turėtų būti kitaip nei Alekse? Ir vis dėlto jis nurijo dar vieną gurkšnį, nes daugiau nebuvo ko veikti. Tik todėl jis čia ir sėdėjo – nes privalėjo laukti. Laukti telefono skambučio.

Jis vėl paėmė aplanką nuo stalo. Lapai, kuriuose Hohencolernų* ir kitų Prūsijos didikų antrininkai buvo užfiksuoti nedviprasmiškomis pozomis, buvo ne įprastinė piguva. Ne išspausdintas šlamštas, o prabangios aukščiausios kokybės foto-

* Europos monarchų dinastija.

kopijos, tvarkingai sudėliotos aplanke. Šitokia prekė kainuoja gerą pinigą, ji skirta aukštesniajam sluoksniui. Tokius lapelius prie Aleksandro aikštės stoties, vos per kelis žingsnius nuo pagrindinės policijos būstinės ir E skyriaus, pardavinėjo gatvės laikraščių pardavėjas. Patruliai atkreipė dėmesį į tą vyruką tik todėl, kad šiam neišlaikė nervai. Du policininkai tiesiog pastebėjo, kad nuo prekydėžės nukrito kažkoks visiškai nekaltas žurnaliūkštis; kai jie ėmė artintis prie vyruko, šis sviedė į juos visą savo turtą ir leidosi į kojas. Aplink išraudusius jaunos policininkus kartu su žurnalais suplevė savo aukštos kokybės pornografinės nuotraukos. Apstulbinti meniškų fotomodelių, jie beveik pamiršo pabėgėlį pardavėją, o kai galiausiai puolė jo vytis, anas jau buvo dingęs statybų prie Aleksandro aikštės labirintuose. Abiem policininkams teko raudonuoti antrą kartą, kai jie netrukus padėjo savo radinį ant Lankės rašomojo stalo kartu su ataskaita. E skyriaus, tai yra Dorovės policijos, šefas Verneris Lankė gebėdavo rėkti labai garsiai, mat laikėsi nuomonės, kad draugiškumas gali pakenkti jo autoritetui.

Ratas puikiai prisiminė, kaip naujasis šefas pasveikino jį prieš keturias savaites.

– Aš žinau, kad jūs turite gerų ryšių, Ratai! – riaumėjo Lankė. – Jeigu manote, jog neteks išsipurvinti, labai klystate! Čia mes niekam jokių nuolaidų nedarome! Ypač vyrukui, kurio aš nė nenorėjau!

Pirmasis mėnuo E skyriuje ėjo į pabaigą, ir visą tą laiką Ratas žiūrėjo į tai kaip į bausmę. O gal taip ir buvo? Tiesa, jo nepažemino, tik perkėlė čionai. Teko palikti Kelną ir Kriminalinių nusikaltimų tyrimų skyrių. Bet jis vis dar buvo komisaras kriminalistas ir neketino užsisėdėti Dorovės policijoje. Ir kaip

visa tai ištvėria Dédé? Tačiau panašu, kad kolegoms toks darbas netgi teikia pasitenkinimą.

Tyrimų grupei, taip pat ir šiandieniniam reidui, vadovavo vyresnysis komisaras Brunas Volteris, kurį dėl gero būdo dauguma kolegų vadino Dédé. Būstinės kieme stovėjo policijos furgonas. Volteris, dvi damos iš moterų kriminalinės policijos ir operatyvinės grupės vadovas kaip tik aptarinėjo planuojamos akcijos detales. Operacija galėjo prasidėti bet kuriuo momentu, jie laukė tik Jenikės skambučio. Ratas pamėgino įsivaizduoti naują tvankiamą butą, konfiskuotame ir skirtame stebėti ateljė: vienoje rankoje žiūronas, kita ranka nervingai virpa virš telefono ragelio. Jaunesnysis pareigūnas Štefanus Jenikė Dorovės policijoje irgi dirbo tik nuo balandžio pradžios. „Ką tik iškritęs iš ažuolo“, – kartais šaipydavosi Volteris, nes Jenikė buvo neseniai baigęs Eichės* policijos mokyklą ir paskirtas į Alekso biurą. Tačiau nekalbus šviesiaplaukis prūsas nesileisdavo išmušamas iš vėžių vyresniojo kolegos ir į savo darbą žiūrėjo rimtai.

Telefonas ant rašomojo stalo suskambėjo. Ratas sumaigė cigaretę ir čiupo juodą blizgantį ragelį.

Policijos furgonas sustojo prie didelio daugiabučio Hermano gatvėje. Praeiviai baugščiai žiūrėjo, kaip iš jo šokinėja jauni uniformuoti vyrai. Šioje miesto dalyje policininkai nebuvo pageidaujami svečiai. Tarpuvartės, vedančios į vidinius kiemus, priblandoje laukė Jenikė: rankos apsiausto kišenėse, apykaklė pastatyta, skrybėlė užsmakta iki pat akių. Ratas šyptelėjo. Jenikė stengėsi atrodyti kaip vėtytas ir mėtytas

* Eiche (vok.) – ažuolas.

didmiesčio faras, tačiau raudoni skruostai išdavė vaikiną iš kaimo.

– Ten, viduje, turėtų būti koks tuzinas žmonių, – prabilo naujokas, stengdamasis neatsilikti nuo einančių Rato ir Volterio. – Pastebėjau Hindenburgą, Bismarką, Moltkę, abu Vilhelmus ir netgi senąjį Fricą*.

– Na, tikiuosi, bus bent pora mergaičių, – pasakė Dédé ir pasuko į antrąjį kiemą.

Abi damos kreivai šyptelėjo. Civilių drabužiais vilkintys pareigūnai ir dešimt uniformuotųjų nusekė paskui vyresnįjį komisarą. Antrojo namo kieme penketas berniukų spardydami skardinę žaidė futbolą. Išvydę policiją jie sustojo, skardinė žvangtelėjo paskutinį kartą. Volteris pridėjo pirštą prie lūpų. Vyriausiasis vaikas, gal kokių vienuolikos, sulinksėjo. Viršuje trinktelėjo uždaromas langas. „Johano Kénigo fotoateljė, 4 aukštas“, bylojo žalvarinė plokštelė prie durų į laiptinę.

Kénigo ieškančiam Dédéi teko pasitelkti į pagalbą vieną iš Berlyno nusikaltėlių pasaulio informatorių, nes policijai fotografas buvo baltas lapas. Jis gamino nebrangias nuotraukas neturtingiems Noikelno klientams, kartais – ir tradicines šeimos nuotraukas: kūdikiai ant baltosios meškos kailio, pirmokai su saldumynų krepšeliais, jaunavedžiai ir panašiai – pagal klientų pageidavimą. Dėl purvinų dalykėlių Kénigas nebuvo įkliuęs. Nėsyk nebaustas, tačiau vienas įrašas visgi buvo – politinis. Kad atsidurtum policijos akiratyje, nebūtina daryti kriminalinių nusikaltimų. Ratui buvo kilusi mintis pasižvalgyti didžiulėje IA skyriaus – Politinės policijos – kartotekoje. Ir užtiko dešimties metų senumo įrašą: 1919-aisiais „politikai“

* Omenyje turimas Prūsijos karalius Frydrichas II.

užregistravo Johaną Kėnigą kaip anarchistą ir užvedė jam atskirą, tegu ir šykštokai užpildytą, kortelę. Praūžus revoliucijų laikams, fotografas užmiršo politinę veiklą ir, kaip ir daugelis, pasišventė asmeniniam gyvenimui. Tačiau akivaizdi jo neapykanta Prūsijos įstatymams ir šlovei vis dėlto privertė nusižengti. Nenuostabu, galvojo Ratas, su tokia pavarde* eiti prieš monarchiją... tai negali baigtis geruoju.

Jauną policininką iš specialiųjų operacijų padalinio aplankė panašios mintys.

– Kaizeris dulkinasi pas karalių, – pajuokavo jis ir nervingai šypsodamasis atsisuko į būrį.

Niekas nesijuokė. Volteris nusiuntė pokštininką prie galiinių pastato durų, o pats ir kiti būrio vyrai kaip galėdami tyliau ėmė lipti laiptais apytamsėje laiptinėje, į kurią beveik nepatekdavo dienos šviesa. Kažkur name per radiją skambėjo šlageriai. Trečiame aukšte prasivėrė durys ir nosį į laiptinę kyštelėjo žilaplaukė moterėlė. Išvydusi policininkus, taip pat greitai įtraukė galvą. Dvi moterys ir dvylika vyrų judėjo beveik be garso. Sustojo pačiame viršuje, priešais paskutines duris. „Johanas Kėnigas, fotografas“, skelbė užrašas ant durų, tiesa, ne žalvarinėje lentelėje išgraviruotas, o išspausdintas susiraukšlėjusioje pageltusio kartono skiautėje. Volteris nertardamas žodžio dėbtelėjo į specialiųjų operacijų būrio vadą ir priglaudė prie lūpų smilių. Tylą trikdė tik plyšaujantis radijas ir automobilio signalas kažkur toli gatvėje. Būtų užtekę galingo kojos spyrio, ir palaikės durys būtų išvirtusios, tačiau Volteris pastūmė specialiojo padalinio vadovą į šalį. Ratas žiūrėjo, kaip Dėdė susiranda visraktį apsiausto kišenėje ir imasi

* *König* (vok.) – karalius.

spynos. Nepraėjus nė penkioms sekundėms, spyna pasidavė. Prieš atidarydamas duris, Dėdė išsitraukė tarnybinį ginklą. Visi kiti padarė tą patį, tik Rato mauzeris taip ir liko dėkle. Po incidento Kelne jis prisiekė sau niekada neliesiās ginklo, jei to galima kaip nors išvengti. Dabar praleido ginkluotus kolegas priekin, o pats liko stovėti prie durų. Iš čia jis galėjo stebėti absurdo sceną, prasidėjusią ateljė, vos tik tenai įžengė policija.

Ant žalios kanapos gulėjo raumeningas Hindenburgas ir darbavosi palinkęs virš nuogalės, šiek tiek primenančios Matą Hari. Šalia stovėjo paprasta uniforma vilkintis pėstininkas su prūsišku šalmu. Buvo neaišku, ar jis laukia, kada galės pamaloninti Matą Hari, ar jam pačiam teks seksualiai patarnauti savo generolui feldmaršalui. Kiti aktoriai, pusė iš jų be drabužių, žvelgė į kelių prožektorių apšviestą sceną ir gyvai šnekučiaivosi. Vyriškis su ožio barzdele tupėjo už fotoaparato ir įsakinėjo generolui feldmaršalui:

– Pasuk Sofijos užpakalį truputį į mane... Dar šiek tiek... Taip, gerai. Sustinkit irrr... yra!

Jo dėžėje atsirado dar viena nuotrauka – dar vienas įrodytas. Nuostabu! Niekas iš prakilniosios draugijos nepastebėjo, kad geras tuzinas policininkų su pistoletais rankose įžengė į ateljė. Jaunieji specialiojo padalinio pareigūnai tempė kaklus, kiek galėjo, trokšdami kuo daugiau pamatyti, ir pamažu slinko vis gilyn į patalpą.

Virsdamas barkštelėjo prožektorius.

Staiga kalbos nutilo. Visi pasuko galvas į duris, veidai sustingo. Tik Hindenburgas ir Mata Hari nesileido išmušami iš ritmo.

– Nė iš vietos! Policija! – užriko Volteris. – Visi keliausit su mumis į policijos būstinę! Nėra prasmės priešintis. Tai, kas kišenėse, tegu ten ir lieka! Ypač jeigu tai panašu į ginklą!

Pagaliau dėmesį į juos atkreipė ir Hindenburgas su Mata Hari. Nė vienas nemėgino priešintis. Kai kurie iškėlė rankas, kiti instinktyviai prisidengė jomis intymias vietas. Visos keturios moterys ateljė vilkėjo menkais drabužėliais arba nevilkėjo jokiais. Pareigūnės pridengė vilnoniais pledais jų nuogybes ir perdavė damas uniformuotiems vyrams, džergžtelėjo pirmieji antrankiai. Kėnigas mėgino kažką lementi apie erotiką ir menininko saviraiškos laisvę, bet Volteriui riktelėjus užsičiaupė. Tuomet atėjo eilė aukštuomenei. Bismarkas – trakšt. *Fridericus Rex* – trakšt. Senajam Fricui net ašaros ištryško, kai antrankiai barkštelėjo ant rankų. Visi buvo pakuojami iš eilės. Hindenburgą ir Matą Hari teko nukelti nuo kanapos. Specialiojo padalinio vyrukai šį nesunkų darbą atliko su pasimėgavimu.

Prisižiūrėjęs vaizdų Ratas išėjo į laiptinę. Pavojaus nebėra, niekas nepaspruks. Jis atsirėmė į turėklus ir pažvelgė į apačią. Skrybėlė laikė rankose, pirštais barbeno per pilką fetrą. Kai užbaigs čia, dar laukia apklausos policijos būstinėje. Darbo daugybė – ir vien dėl to, kad prikaltum prie sienos keletą žiurkių, kurios užsidirba fotografuodamos, kaip kiti dulkinasi, ir pamina nacionalinius jausmus. Prie vyrukų, kurie už viso to stovi ir daro tikrai didelius pinigus, vis tiek neįmanoma prisikasti, todėl už grotų atsidurs tik keletas nelaimėlių. Lankė galės pasimėgauti sėkme, pranešti apie tai Berlyno policijos vadovui, ir vėl viskas bus, kaip buvę. Kad ir kaip Ratas stengėsi, prasmės neįžvelgė. Taip, pornografija – nepateisinama, tačiau argi dėl to verta pernelyg nervintis? Toks jau tas pasaulis – galutinai išsikraustęs iš proto. 1919 metų revoliucija apvertė aukštyn kojomis visas moralines vertybes, 1923-ųjų infliacija tą patį padarė su materialinėmis. Nejau nėra svarbesnių dalykų, kuriais turėtų rūpintis policija? Pavyzdžiui, užtikrinti tvarką ir

ramybę arba pasirūpinti, kad vienas žmogus negalėtų mirtinai uždaužyti kito ir likti nenubaustas. Tarnaudamas Kriminalinių nusikaltimų tyrimų skyriuje jis žinojo, kodėl dirba policijoje. O kaip Dorovės policijoje? Keliomis pornonuotraukomis daugiau ar mažiau, kam tai svarbu? Nebent apsišaukėliams moralės apaštalam, kurių netrūko Respublikoje, prie kurių jis nepriklausė.

Jo mintis nutraukė tualete nuleidžiamo vandens garsas. Keliais laipteliais žemiau prasivėrė durys. Lieknas vyriškis, ketinantis užsitempti petnešas ant apatinių marškinių, pamatęs viršuje stovintį Ratą suakmenėjo. Jo veidas komisarui buvo pažįstamas. Veidas, kurio kaip tik trūko kolekcijoje: smailėjantys ūsai, griežtos akys, šią minutę veikia nustebusios.

Apsimetėliui Vilhelmui II neppureikė nė sekundės padėčiai įvertinti. Staigus šuolis per turėklus, ir štai jis jau puse aukšto žemiau. Mušdami *staccato* žemyn nudundėjo žingsniai. Ratas puolė vytis. Instinktyviai, nes buvo faras, persekiojantis nusikaltėlius. Tarkim, tokius, kurie nusikalto tuo, jog yra panašūs į atsisakiusį sosto kaizerį ir sutiko dulkintis prieš fotoaparata. Pranešti kolegoms nebuvo kada. Laiptinėje tamsu, pakopas vos įžiūrėsi, tad Ratas labiau klupinėjo, nei bėgo. Pagaliau pirmas aukštas, apakino dienos šviesa. Ratas kone atsitrenkė į specialiojo būrio policininką, kuris kaip tik stojosi, pakilęs nuo grindų.

– Kur jis?! – riktelėjo Ratas.

Jaunasis policininkas, kuris prieš penkias minutes laidė juokelius apie santykiaujančius monarchus, suglumęs parodė Hermano gatvės pusėn.

– Perduok, kad persekioju bėglį! – vėl suriko Ratas ir pro vartelius išpuolė į Hermano gatvę.

Lietus liovėsi, tik juodas asfaltas vis dar blizgėjo nuo vandens. Prie namo stovėjo žalias policijos furgonas, turėjęs nugabenti surinktą „derlių“ į Alekso skyrių. O kur dingo Vilhelmas II? Ratas apsidairė. Visa gatvė buvo užgriozdinta statybinėmis medžiagomis, jos gulėjo ir ant šaligatvio, ir ant važiuojamosios dalies. Sijos, plieniniai skersiniai ir vamzdžiai, tarp kurių laiviravo pėstieji ir automobiliai, buvo skirti metro po Hermano gatve statyboms. Kalinių transportavimo furgono vairuotojas buvo išlipęs iš mašinos. Jis linktelėjo Ratui, o šis keikėsi lipdamas per riogsančias lentas. Staiga pamatė pornokaizerį – susigūžęs, tabaluojant petnešoms, šis bėgo Hermano gatve Hermano aikštės pusėn.

– Stok, stovėt! Policija! – užriko Ratas.

Jo riksmas paveikė Vilhelmą II kaip starterio šūvis. Vyrukas atsitiesė ir šovė pirmyn, kirto gatvę, užlėkė ant šaligatvio ir stumdydamasis ėmė brautis tarp pėsčiųjų.

– Laikykite tą žmogų! – šaukė Ratas. – Tai policijos operacija! Niekas nesureagavo.

– Nesiplėšyk, – už nugaros pasigirdo pažįstamas balsas. – Čia žmonės nepadeda farams, – Volteris paplojo Ratui per petį. – Pirmyn! – sukomandavo Dėdė ir pasileido bėgti. – Dviese sučiupsim tą žiurkę!

Ratas apstulbo pamatęs, kaip greitai sunkiasvoris Volteris skuodžia nuožulnia Hermano gatve. Teko gerokai pasistengti lekiant jam iš paskos. Ratas prisivijo Dėdę visai prie pat Hermano aikštės. Priešais į dangų stiebėsi statomas gigantas „Karštatas“*. Naujasis prekybos centras turėjo suteikti kukliai Hermano aikštei trupinėlių Niujorko dvasios. Šią vasarą buvo

* Vokietijos prekybos tinklas „Karstadt“.

planuojamas atidarymas, bet kol kas tai tebuvo milžiniški griaučiai, apsupti kranų ir krovinių keltuvų. Abu bokštai šiaurės ir pietų pusėje stiebėsi į beveik šešiasdešimties metrų aukštį. Vilhelmas II dūmė netoli pietinio statybviėtės kampo, lydėmas pasipiktinusių automobilių vairuotojų signalų, įstrižai kirto didelę sankryžą, tik per plauką išvengė 29-ojo maršruto tramvajaus, kaip tik sukančio į Hermano gatvę, ratų, kaip vartininkas paskutinę sekundę peršoko bėgius prieš pat žviegiančio monstro nosį ir dingo abiem policininkams iš akių. Šiems teko palaukti, kol tramvajus pradžeržgės pro šalį, o tuo metu vyruko jau ir pėdos ataušo. Pareigūnai, nenuleisdami akių nuo aikštės, perlėkė sankryžą.

– Iki metro jis tikrai nenubėgo, – ištarė Volteris. – Neužtekėtu laiko.

– O *šitam* laiko turbūt pakako, – Ratas mostelėjo į statybviėtės tvorą.

Plakatais apklijuota dviejų metrų aukščio siena skyrė statybviėtę nuo Hermano aikštės, kurioje šurmuliavo žmonės.

Dėdė linktelėjo. Jiedu nuskubėjo statybviėtės pusėn, akimis ieškodami vietos, kur pabėgėlis būtų galėjęs perlipti tvorą. „Apginkite savo teises! Ateikite į Gegužės 1-osios demonstraciją!“ Kažkas raudonais dažais buvo išvinguriavęs užrašą ant tvoros, sugadindamas kelis reklaminius skelbimus.

Tenai! Ana tas plakatas!

Ratas pažvelgė į Volterį. Abu tai pamatė tuo pat metu. Jie priėjo prie „Sinalco“ reklamos ir apžiūrėjo ją iš arti. Virš S ir po C raidėmis popierius buvo įplėštas. Purvini dryžiai, palikti batų. Tai ne turto gadinimas, o kopimo žymės.

Volteris sunėrė pirštus ir padėjo Ratui užsikabaroti gličia šlapia medine tvora. Ratas pažvelgė į tolį ir pamatė jį! Vilhel-

mas II bėgo Urbano gatvės pusėn ir buvo jau beveik pasiekęs kitą statybų aikštelės galą. Nemenkas atstumas, nes prekybos centro fasadas driekėsi palei visą Hermano aikštę, gal tris šimtus metrų.

– Jis bėga į Urbano gatvę! Sulaikyk jį! – Dėdei šuktelėjo Ratas ir peršoko tvorą.

Jei Brunas užkirstų kelią, Vilhelmas atsidurtų spąstuose.

Bėglys užpjudyto žvėries akimis pamatė Ratą. Netikras kaizeris dabar buvo ties šiauriniu bokštu. Prabėgo pro krovinių keltuą šalia bokšto ir metėsi prie tvoros, už kurios driekėsi Urbano gatvė. Dar kiek, ir atsidurs spąstuose! Bet vyriškis sustojo, pasisuko ir dingo už plieninio keltuvo karkaso. Staiga Ratas pamatė, kad jis vikriai kaip žiurkė ima kabarotis tomis plieninėmis atramomis aukštyn. Vyrukas nė neketino pasiduoti. Ilgai negalvodamas Ratas puolė jam įkandin.

Sekti iš paskos atrodė neįmanoma. Matyt, pornokaizeris buvo aukštalapis ar akrobatas. Arba ir tas, ir anas. Tikra nelaimė policininkui, neturinčiam cirko akrobato patirties. Ratas pripuolė prie pastolių ir užšoko ant artimiausių kopėčių. Atsargiai, aukštas po aukšto, jis ėmė lipti į viršų, stengdamasis nepaleisti iš akių mikliai besiropščiančios žiurkės. Šiandien – sekmadienis, dėl to didžiulėje statybvietyje buvo tuščia, tik du žmonės judėjo šiame plieno ir medžio labirinte. Paskui kopėčios baigėsi. Septintame aukšte jokių pastolių nebebuvo, nes tai buvo pagrindinio pastato viršus. Tačiau prie bokšto, panašaus į nulaužtą dangoraižį, stovėjo krovinių keltuvas; jo atramomis galėjai pakilti dar pora aukštų aukščiau. Vilhelmas II ropštėsi toliau. Negi ketina užsikabaroti ant bokšto smailės? Panašu, kad taip. Ratas sudejavo. Tik nežiūrėk į apačią, kartoją jis kaip maldele, tik ne į apačią! Viršuje keltuvo atramomis

kabarojosi apsišaukėlis kaizeris. Aukštis – šešiasdešimt metrų. Ratas pamėgino apie tai negalvoti, stengėsi žiūrėti tik į priekį. Kad pasiektų šiaurinį bokštą, reikėjo perbėgti siūbuojančiomis poros metrų ilgio sijomis. Dar vieni pastoliai, dar vienos kopėčios. Gaudynės tęsėsi. Kaizerio Ratas nebematė. Nesvarbu, reikia tiesiog kilti į viršų. Anas nebepaspruks. Ir jis pasiekė bokšto pastolių viršų. Sunkiai gaudydamas kvapą, prigludo galva prie vėsios plieninės atramos.

Šnopusdamas apsidairė. Kur tas šmikis? Niekur nematyti. O juk galėtų paprasčiausiai pasiduoti. Tas šūdžius turėtų susiprasti, kad iš bėgimo – jokios naudos.

Ratas pažvelgė apačion, ir pirštai nevalingai tvirčiau apglėbė plieninę atramą. Kodėl gelmė jį taip vilioja ir sykiu baugina? Hermano aikštėje knibždėjo daugybė mažų žmogeliukų, skersai ir išilgai riedėjo žaislinės mašinėlės. Staiga Ratui sulinko keliai. Žvilgsnis nuslydo virš stogų iki pat Kroicbergo*, jis pamatė didžiulį Gerlico stoties paviljoną, kyšantį namų jūroje, o dar toliau – Klingenbergo elektrinės kaminus pilko dangaus fone.

Ratas prisivertęs nukreipė žvilgsnį į pastolius. Kur dingio netikras kaizeris? Gal leidžiasi į apačią? Irgi gerai, ten jo laukia Brunas. Bet jei tas vyrukas vis dar malasi čia, tada sučiupti žiurkę teks jam, Gereonui Ratui. Nesvarbu, bijo jis aukščio ar nebijo. Ratas pabandė įsiklausyti, bet trukdė vėjas. Iš lėto, atsargiai nulipo vienu aukštu žemiau, kur ne taip vėjuota.

Ogi štai Vilhelmas II – stovi tiesiai prieš jį.

Vyrukas atrodė išsigandęs ne mažiau už komisarą. Akys plačiai atmerktos, pusė netikrų ūsų pasimetė per beprotiškas lenktynes.

* Berlyno rajonas.